

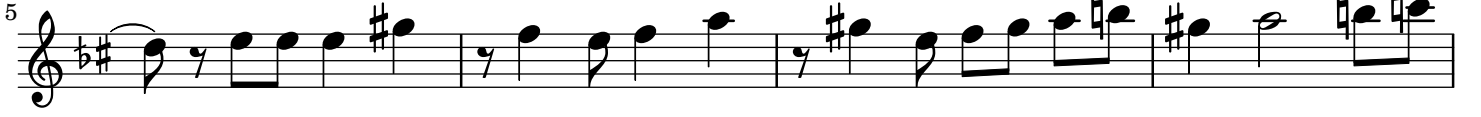
Şehnâz Peşrev

Ney

Neyzen **Salih Dede**

Usûlü : **Düyek** [8/8]

1 . H a n e / (Hane-i Evvel) / (Serhane)



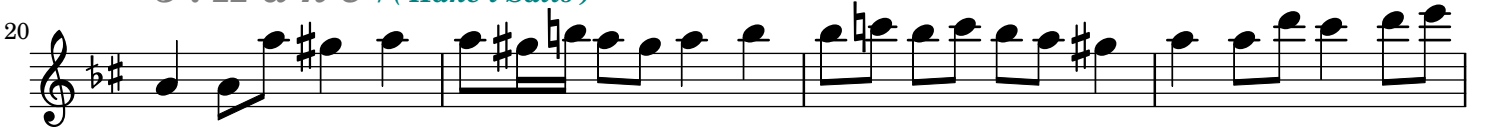
T e s l i m / (Mülazime)



2 . H a n e / (Hane-i Sani)



3 . H a n e / (Hane-i Salis)



4 . H a n e / (Hane-i Rabi)



25

29

20

5. **K a r a r** / (Zeyl Hane)

Neyzen

Salih Dede

[1818 (?) - 1888]

İstanbul'da dünyaya geldi. Mehmet Suphi Ezgi'nin Ahmet Irsoy'dan naklen yetmiş yaşlarına kadar yaşadığını kaydetmesi dikkate alındığında (Nazari-Ameli Türk Musikisi, I, 139) onun XIX. yüzyılın ilk çeyreği içerisinde doğmuş olduğu söylenebilir. Bu konuda çeşitli eserlerde rastlanan tarihler arasında 1818 yılı daha kuvvetli bir ihtimal olarak görülmektedir. Neyzen Yüsuf Paşa'nın üvey amcası olan Sâlih Dede, Mevleviyye tarikatına bağlı bir ailede yetişti ve bu tarikatta çile çıkarıp dede unvanını aldı. Müsikide ilk bilgileri ve ney üflemesini mevlevihânedede ağabeyi Said Dede'den öğrendi. İstanbul mevlevihâneleri Sâlih Dede Efendi'nin hayatında önemli rol oynadı. Beşiktaş Mevlevihânesi, bu mevlevihâne Maçka'ya nakledilince Maçka Mevlevihânesi, oradan Eyüp'te Bahariye'ye nakledilince Bahariye Mevlevihânesi ve bu arada Kasımpaşa Mevlevihânesi neyzenbaşılıklarını yaptı. Güçlü bir ney icracısı diye tanınan Sâlih Dede, Türk müsikisi bölümü sonradan kurulan Muzika-yi Hümayun'a neyzen olarak girdi (1840) ve burada ney hocalığı ve icracılığı görevlerinde bulunarak kaymakam (yarbay) rütbesine kadar yükseldi. Kaymakam olduğu için Sâlih Bey diye tanındı. Abdülmecid döneminde fasıl heyetinde çalışmasının ardından Abdülaziz'in tahta çıkmasından az önce kadro kısıtlaması sebebiyle emekliye ayrıldı. Kaynaklar, vefatıyla ilgili olarak Suphi Ezgi'nin tahmini olan 1888 yılını veremekteyse de M. Nazmi Özalp herhangi bir kaynak göstermeden onun 17 Eylül 1887 tarihinde öldüğünü söylemektedir (Türk Müsikisi Tarihi, I, 585). Sâlih Dede Efendi Kasımpaşa Mevlevihânesi'nin mezarlığına defnedildi (a.g.e., a.y.). Muzika-yi Hümayun hocalarından olduğu için babası ve ağabeyi gibi şeyh olamamıştır.

Özellikle peşrev ve saz semâileriyle tanınan Sâlih Dede, XIX. yüzyılın en güçlü saz müsikisi bestekârlarından olan Tanbûri Büyük Osman Bey'den sonra bu sahada en başarılı sanatkârlardan kabul edilmiştir. Sâlih Dede ayrıca iyi bir ney hocası idi; dönemin meşhur ney virtüozlarından olan Şeyh Hüseyin Fahreddin Dede'nin ilk ney hocasıdır. Nota yazısı gayet okunaklı olup iyi bir notist idi. El sanatlarıyla da meşgul olduğu anlaşılan Sâlih Dede, İbnülemin Mahmud Kemal'in verdiği bilgiye göre çok güzel karagöz tasvirleri yapardı (Hoş Sadâ, s. 285). Türk müsikisinin birleşik makamlarından güldeste makamını terkip etmiş, ismini koymadığı bu makamın adı sonradan Hüseyin Sadettin Arel tarafından konulmuştur (Nazari-Ameli Türk Musikisi, IV, 245). Sâlih Dede'nin bu makamdaki muhammes peşreviyle saz semâisi bugüne ulaşmıştır. Devr-i kebir peşrevlerinin bir kısmı dinî olan ve Nakşî Mustafa Dede'den sonra şedd-i araban Mevlevî âyini besteleyen Sâlih Dede daha çok din dışı eserler vermiştir (a.g.e., I, 139). Zamanımıza kaç eserinin ulaştığı konusunda farklı bilgilere rastlanmaktadır. Yılmaz Öztuna onun bir Mevlevî âyini, on beş peşrev, sekiz saz semâisi, bir oyun havası ve üç şarkı olmak üzere yirmi sekiz bestesinin listesini vermektedir (BTMA, II, 258). Sabâ ve uşşak saz semâisi, güldeste peşrevi ve saz semâisiyle hicazkâr peşrevinin notalarına Suphi Ezgi eserinde yer vermiştir (Nazari-Ameli Türk Musikisi, I, 138-139, 172-173; III, 22-24, 46; IV, 246). Sâlih Dede Efendi'yi XIX. yüzyılın sonlarında yetmiş neyzenbaşı ve semâzen Yozgatlı Deli Sâlih Dede Efendi ile karıştırmamak gerekir.

Kaynak :
<https://islamansiklopedisi.org.tr/salih-dede-efendi>

D ü y e k Usûlleri

- *) Sekiz zamanlıdır.
- *) İki Sofyan'dan meydana gelir.
- *) 8/8 ve 8/4 lük değerlerde vurulur
- *) 8/4 lük mertebesi Ağır Düyek adını alır.

Kaynak :

- 1) ' Türk Müsikisinde Usuller ve Kudüm ', M. Hurşit UNGAY
 2) ' Türk Müsikisi Nazariyyatı ve Usûlleri-Kudüm Velvelleri ' İsmail Hakkı ÖZKAN [1941- 2010]

Düyek D a r b Usûlü

[8 / 8] m e r t e b e s i

- 1 . Darb : (Düm) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 2 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 3 . Darb : (Tek) / [1/2 Zamanlı ve Yarı Kuvvetli]
- 4 . Darb : (Dü-Üm) / [1 Zamanlı ve Kuvvetli]
- 5 . Darb : (Te-Ek) / [1 Zamanlı ve Zayıf]